

3. Кондрашова Л. В. Моральна психологічна готовність студента до вчительської діяльності. Київ: Вища школа, 1987. 56 с.

4. Ліненко А. Ф. Педагогічна діяльність і готовність до неї. Одеса: ОКФА, 1995. 80 с.

5. Матвієнко О. В. Підготовка майбутніх учителів до педагогічної взаємодії. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 383 с.

6. Мороз О. І. Професійна адаптація молодого вчителя. Київ: КДПШ, 1980. 95 с.

7. Пехота О. М. Індивідуальність учителя: теорія і практика. Миколаїв: Фірма «Ліон», 2009. 272 с.

8. Троцько Г. В. Професійно-педагогічна підготовка студентів до виховної роботи в школі. Харків, 1995. 241 с.

9. Філософський енциклопедичний словник / Голова редколегії В. І. Шинкарук. К.: Абрис, 2002. 742 с.

10. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.

REFERENCES

1. Ball, H. O. (1944). Pro psykholohichni zasady formuvannya hotovnosti do profesiinoi pratsi [About psychological foundations of forming readiness for professional work]. Psykholoho-pedahohichni problemy profesiinoi osvity. Kyiv, 1994. S. 98–100. [In Ukrainian].

2. Kichuk, N. V. (1991). Formuvannia tvorchoi osobystosti vchytelia [Forming creative teacher's personality]. Kyiv: Lybid. 96 s. [In Ukrainian].

3. Kondrashova, L. V. (1987). Moralna psykholohichna hotovnist studenta do vchytelskoi diialnosti [Moral psychological student's readiness for teacher's activity]. Kyiv: Vyshcha shkola. 56 s. [In Ukrainian].

4. Linenko, A. F. (1995). Pedahohichna diialnist i hotovnist do nei [Pedagogical activity and readiness for it]. Odessa: OKFA. 80 s. [In Ukrainian].

5. Matviienko, O. V. (2009). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv do pedahohichnoi vzaiemodii [Future teachers' training

for pedagogical interaction]. Kyiv: NPU im. M. P. Drahomanova. 383 s. [In Ukrainian].

6. Moroz, O. I. (1980). Profesiina adaptatsiia molodoho vchytelia [Young teacher's professional adaptation]. Kyiv: KDPI, 95 s. [In Ukrainian].

7. Piekhota, O. M. (2009). Indyvidualnist uchytelia: teoriia i praktyka [Teacher's individuality: theory and practice]. Mykolaiv: Firma «Lion». 272 s. [In Ukrainian].

8. Trotsko, H. V. (1995). Profesiino-pedahohichna pidhotovka studentiv do vykhovnoi roboty v shkoli [Students' professional and pedagogical training for educational activity at school]. Kharkiv. 241 s. [In Ukrainian].

9. Filosofskiy entsyklopedychnyi slovnyk (2002). [Philosophical encyclopedic dictionary] / Holova redkohelii V. I. Shynkaruk. K.: Abrys, 2002. 742 s. [In Ukrainian].

10. Shapar, V. B. (2007). Suchasnyi tлумачnyi psykholohichni slovnyk [Modern explanatory psychological dictionary]. Kharkiv: Prapor. 640 s. [In Ukrainian].

ІНФОРМАЦІЯ ПРО АВТОРА

СТРІЛЕЦЬ-БАБЕНКО Олена Володимирівна – кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри психології та соціальної роботи Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: психологічні основи професійної освіти соціальних педагогів.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

STRILETS -BABENKO Olena Volodymyrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Senior Teacher of Psychology and Social Work Department of Volodymyr Vynnychenko Central Ukrainian State Pedagogical University.

Scientific interests: psychological foundations of future social work teachers' training.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 005.95:131

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-323-327

ТОМАШЕВСЬКА Ірина Петрівна –

кандидат педагогічних наук, професор,
 професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти
 Волинського національного університету імені Лесі Українки
 ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6853-387X>
 e-mail: tomira25@gmail.com

СУЧАСНІ МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ

Інтеграція України у європейський освітній простір потребує впровадження в освітній процес вищої школи медіа-освіти, яка стала надзвичайно популярною і розвивається у багатьох країнах світу. Одночасно, сучасний перехід України до інформаційного суспільства, в умовах якого доступ до Інтернету має практично будь-яка людина і виклики сьогодення, обумовлюють необхідність та потребу використання мультимедійних технологій в освітньому процесі вищої школи.

У статті розкрито проблему модернізації системи вищої освіти та підвищення ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців за умови використання інноваційних технологій. Основна мета статті полягала у визначенні можливостей та перспектив організації освітнього процесу вищої школи із використанням мультимедійних технологій.

Розкрито сутність мультимедійних технологій та їх тлумачення як вітчизняними так і зарубіжними науковцями. Схарактеризовано особливості впровадження мультимедійних технологій в освітній процес вищої школи. Сучасні мультимедійні технології надають великі можливості здобувачам освіти в отриманні знань, професійній підготовці та кар'єрного зростання, змінюючи і якість повсякденного життя людини.

Здійснене дослідження свідчить про широкі можливості мультимедійних технологій у підготовці сучасних майбутніх фахівців. Визначено, що мультимедіа дозволяє активізувати діяльність здобувачів освіти, включати їх в активну діяльність із засвоєння нового навчального матеріалу. На сьогоднішній день лекції із застосуванням різних мультимедійних засобів сприяють формування професійної компетентності студентів, мотивують студентів на подальше самостійне вивчення матеріалу.

Визначено потенціал мультимедійних технологій для реалізації дидактичних можливостей освітнього процесу вищої школи.

В статті розглядаються синергетичні фактори впливу мультимедійних технологій на студентів у процесі їх самостійної роботи із навчальним матеріалом та подано переваги представлення навчального матеріалу у форматі мультимедійної презентації.

Ключові слова: мультимедійні технології, мультимедіа, інформаційне суспільство, цифровий простір, освітній процес, вища освіта, здобувачі освіти, майбутні фахівці.

TOMASHEVS'KA Iryna Petrivna –
 Candidate of Pedagogical Sciences, Professor,
 Professor of department of general pedagogy and preschool education,
 Faculty of pedagogical education and social work,
 Lesya Ukrainka Volyn National University
 ORCID <https://orcid.org/0000-0002-6853-387X>
 e-mail: tomira25@gmail.com

MODERN MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE EDUCATIONAL PROCESS OF A HIGHER SCHOOL

The integration of Ukraine into the European educational space requires the introduction into the educational process of a higher school of media education, which has become extremely popular and is developing in many countries of the world. At the same time, Ukraine's modern transition to an information society, in which almost any person has access to the Internet, and today's challenges determine the necessity of using multimedia technologies in the educational process of higher education.

The article reveals the problem of modernization of the higher education system and increasing the efficiency of professional training of future specialists under the condition of using innovative technologies. The main goal of the article was to determine the possibilities and prospects of organizing the educational process of a higher school using multimedia technologies.

The essence of multimedia technologies and their interpretation by both domestic and foreign scientists is revealed. The peculiarities of the introduction of multimedia technologies into the educational process of a higher school are characterized. Modern multimedia technologies provide great opportunities for education seekers to acquire knowledge, professional training and career growth, changing the quality of a person's everyday life.

The conducted research testifies the wide possibilities of multimedia technologies in the training of modern future specialists. It was determined that multimedia allows to activate the activity of education seekers, to include them in an active activity of assimilating new educational material. Lecturers with the use of various multimedia tools contribute to the formation of professional competence of students, motivate students to further independent study of the material.

The potential of multimedia technologies for the realization of didactic possibilities of the educational process of the higher school was determined.

The article examines the synergistic factors of the impact of multimedia technologies on students in the process of their independent work with educational material and presents the advantages of presenting educational material in the format of a multimedia presentation.

Keywords: multimedia technologies, multimedia, information society, digital space, educational process, higher education, education seekers, future specialists.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. XXI століття ознаменувалося визнанням на міжнародному рівні початку «інформаційної ери». Сучасне суспільство живе *de facto* і *de jure* в інформаційну епоху. Відтак, людство перебуває в цифровому просторі, а підрастаюче покоління формується та розвивається в інформаційному середовищі. Уперше, на даному етапі розвитку суспільства, цифровий простір дедалі ширше охоплює усі сфери суспільного буття. Актуального значення та щоденного вжитку набули такі поняття як: e-work, e-learning, e-business, e-books

Швидкий розвиток сучасного інформаційного суспільства, ставить нові вимоги перед людством. Якщо раніше для успішного життя людині було достатньо мати певний набір знань, то на даному етапі цього явно недостатньо. Необхідно не лише мати певний базовий рівень знань, а й вміти ними користуватися, тобто мати певні компетентності.

Проблема навчання студентів із використанням мультимедійних технологій належить до тих, які мають найважливіше значення у сучасних соціально-економічних умовах модернізації та подальшого реформування освіти [3].

Особливої актуальності та практичної значущості ця проблема набуває у зв'язку з діджиталізацією суспільства в цілому та освітнього процесу зокрема, водночас широким поширенням глобальної комп'ютерної мережі Інтернет.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ракурсі означеної проблеми фундаментальними є наукові розвідки вітчизняних та зарубіжних дослідників, а саме: проблему розвитку мультимедійних технологій розглядали В.Коваленко, О. Карпова, Т. Колесова, В. Лазебний, П. Олексенко, О. Палій, О. Пінчук, Т. Салівон, М. Синиця, Н. Сорокіна, О. Смолянинова, О. Тарнопольський,

К. Хайдарова, О. Шликова; особливості впровадження мультимедійних технологій в освітньому процесі вищої школи розкрили у своїх наукових доробках: О. Бондаренко, В. Кравченко, В. Мартинюк, І. Осадченко, Є. Полат, О. Пометун, Н. Радіонова, Н. Стефанова, Л. Цветкова та ін.; над проблемою створення навчально-методичних мультимедійних комплексів працювали вчені: Н. Анісімова, Т. Багасва, Я. Булахова, Т. Волошина, Н. Ішук, Т. Коваль, Н. Фролов, Л. Шевченко, О. Чайковська та ін

Для вирішення зазначеної проблеми актуальними є дослідження зарубіжних науковців: Дж. Батлера (J. Butler), Р. Лори (R. Lowry), Н. Едемира (N. Erdemir), Х. Нури (H. Nouri), Л. Рейнхард (L. Reinhardt) та ін.

Мета статті передбачає аналіз та розкриття особливостей впровадження мультимедійних технологій в освітній процес вищої школи.

Методи дослідження. У розкритті та вирішенні проблеми дослідження було використано наступні методи: аналіз наукових розробок вітчизняних та зарубіжних вчених з проблеми мультимедійних технологій, систематизація, узагальнення, порівняння та інтерпретаційно-аналітичний метод.

Виклад основного матеріалу. Процес освіти та його вдосконалення стає безперервним, і в ньому важливу роль відіграють засоби та технології мультимедіа, які швидко реагують на зміни, що відбуваються у різних галузях, оновлюючи як свою змістову сутність, так і структуру і форму подачі матеріалу.

Впровадження мультимедійних технологій в освітній процес вищої школи є одним із ключових моментів інформатизації освіти. В даний час мультимедійні технології відносяться до одних із найбільш динамічних та перспективних напрямів інформаційних технологій.

Термін «мультимедіа» (від англ. multimedia та лат. multum – «багато» і media – medium – «середок, засоби») тлумачення якого передбачає різні варіанти, як наприклад, «спеціальна інтерактивна технологія, яка за допомогою технічних і програмних засобів забезпечує роботу з комп'ютерною графікою, текстом, мовленнєвим супроводом, високоякісним звуком, статичними зображеннями й відео [4]; «сучасна інформаційна технологія, що об'єднує за допомогою комп'ютерних засобів графічне й відео-зображення, звук та інші спеціальні ефекти [3, с. 34]; «багатоканальне середовище, що видає інформацію в різноманітних модульностях» [1, с.431]; «комплекс апаратних і програмних засобів, що дозволяють застосовувати ПК для роботи з текстом, звуком, графікою, анімацією та відеофільмами» [5, с. 55] та багато інших підходів.

Як вважає О. Пінчук, мультимедійна технологія характеризує порядок розробки, функціонування та застосування засобів обробки інформації різної модальності [6].

У широкому значенні за своєю сутністю «мультимедійні технології» означають спектр інформаційних технологій, що використовують різні програмні та технічні засоби з метою найбільш ефективного впливу на здобувача освіти, що став одночасно і читачем, і слухачем, і глядачем.

Основними цілями застосування мультимедійних технологій є перехід від знаннєвої педагогіки до компетентнісної. Інтерактивність мультимедійних засобів передбачає широке коло можливостей задоволення пізнавальних потреб здобувачів освіти.

Розвиток мультимедійних технологій дозволив суттєво розширити можливості подачі матеріалу, підвищити ефективність засвоєння навчальної інформації з огляду на те, що сучасні здобувачі освіти все більше орієнтуються на отримання відомостей в електронному вигляді.

Завдяки одночасному впливу на користувача графічної, звукової та візуальної інформації, мультимедійні засоби мають великий емоційний, видовищний потенціал, тому активно використовуються в освітній практиці, у процесі навчання.

Впровадження мультимедійних технологій в освітній процес вищої школи дозволяє: вирішити завдання гуманізації освіти; підвищити ефективність навчального процесу; розвивати особистісні якості студентів; розвивати їх комунікативні здібності; суттєво розширити можливості індивідуалізації та диференціації дистанційного навчання; визначити студента як активного суб'єкта пізнання; враховувати суб'єктивний досвід студента та його індивідуальні особливості; можливість ефективно здійснювати самостійну навчальну діяльність; сформувати навички роботи з сучасними технологіями, що забезпечує адаптації до швидкозмінних соціальних умов та для успішної реалізації своїх професійних завдань.

Завдяки своєму потенціалу мультимедійні технології міцно увійшли до системи організації освітнього процесу, сприяючи реалізації наступних дидактичних можливостей: *доступність* – студенти можуть працювати з ресурсами як під час навчального заняття, так і в будь-який, зручний для них час; *наочність* – досягається застосуванням в освітньому процесі графічних зображень, анімації та відеоінформації, що виконують ілюстративну функцію, дозволяють імітувати реальні процеси,

сприяють чіткому сприйняттю навчальної інформації, розвитку образного мислення; *індивідуалізація* – за допомогою інтерактивної взаємодії з користувачем відбувається адаптація змісту, методів та темпу навчальної діяльності студента відповідно до його особливостей, що дозволяє йому постійно контролювати власного потенціалу; *активізація* процесу навчання – студент стає активним і самостійним учасником процесу навчання, розвивається пізнавальний інтерес, підвищується зацікавленість та мотивація; *повсюдність* – завдяки розвитку комп'ютерних технологій працювати з освітнім ресурсом можна не тільки з навчального або домашнього комп'ютера, але й з мобільного телефону або планшета, що дозволяє отримувати доступ до нього в будь-якому місці.

В даний час пріоритетні позиції у формуванні компонентів освітньої діяльності із застосуванням комп'ютерів займає принцип інтегративності. Він передбачає встановлення викладачем інтеграційних зв'язків, які дозволяють чіткіше бачити характеристику освітньої компоненти, показати взаємозв'язок між змістом окремих предметних навчальних розділів і модулів. Встановлені зв'язки дозволяють органічно включати комп'ютер в освітній процес, поєднувати традиційні та мультимедійні технології навчання, створювати особливе інформаційно-педагогічне середовище, що сприяє інтенсифікації освітнього процесу.

На продуктивність навчання впливають такі особливості мультимедійних засобів: *наочність* – один із ключових аргументів використання мультимедійних засобів. За результатами опитування 98% студентів оцінили наочність як показник простоти та доступності сприйняття навчального матеріалу; *синкретичність* навчання – одночасність зорового та слухового сприйняття інформації. Сучасна мультимедійна презентація дає можливість одночасно сприймати графічну, текстову та аудіо-візуальну інформацію; можливість *багаторазового використання* мультимедійної лекції, постійно доповнюючи новими текстовими та графічними матеріалами; *інтерактивність мультимедійних засобів*: маніпулювання екранними об'єктами, лінійна та ієрархічна навігація; інтерактивна довідка, взаємодія з користувачем, активна участь у подачі та управлінні інформацією – можливість відповіді на запити та дії студентів; *рефлексивна взаємодія* – облік дій студента для подальшого аналізу [7].

При впровадженні мультимедійних технологій необхідно враховувати багаторівневість, багаторакурсність та широкоаспектність нових технологій, можливість нелінійного структурування матеріалу у вигляді гіпертекстів, гіпермедіа, найрізноманітніших розподілених баз, банків даних та знань тощо.

На даний момент у практиці застосування відома наступна класифікація мультимедійних технологій:

Лінійна мультимедіа представляє собою саму поширену форму мультимедійних технологій, до якої входять більшість відомих на даний час мультимедійних засобів і яка передбачає простий послідовний перегляд студентами даних елементів мультимедіа.

Інтерактивна мультимедіа – активна форма представлення мультимедійних елементів, в якій користувач сам здійснює управління сценарієм мультимедіа та окремих його елементів, що робить

цей процес гнучким. Тобто при інтерактивній мультимедіа студент може впливати певним чином на відображення мультимедійної інформації та порядок її преставлення.

Гіпермедіа – це різновид інтерактивних мультимедійних технологій, при використанні яких, студент самостійно здійснює керівництво системою мультимедійних пов'язаних між собою окремих елементів, які він може обирати у будь-якому порядку.

Реальне відео – мультимедійна система, що дозволяє здобувачам освіти здійснювати різні маніпуляції та дії у часі.

Так само як лінійним та не лінійним способом подачі інформації може бути *презентація*. У випадку, коли презентація записана на носій та переглядається у аудиторії і не може бути змінена або з нею не можна взаємодіяти, це приклад *лінійної мультимедії*. А якщо це жива презентація, коли студенти можуть зупинити викладача, поставити йому запитання, акцентувати увагу на певному понятті чи факті тобто впливати на перебіг презентації, це – *інтерактивної мультимедіа*.

Мультимедійні ситуації. Даний вид мультимедійних технологій може бути здійснений на умовній або реальній сцені, продемонстрований через проектор, або будь-який інший мультимедійний пристрій. Як приклад, можна навести трансляцію презентації конкретної теми. Вона може бути як «живою», тобто записана в реальному часі, так і бути збереженою та записаною на будь-якому е-носії інформації, будь то диск або USB-накопичувач. Досить широко використовується зберігання інформації в мережі Інтернет, яке називається «хмарне сховище», що виконує ті ж функції як і усі е-носії інформації. Мультимедіа, що знаходиться в мережі Інтернет, можуть бути завантажені на персональний комп'ютер і відтворені в режимі он-лайн за потребою студента.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Таким чином, мультимедійні технології навчання є перспективним та високоефективним інструментарієм, що дозволяє викладачеві подати масив інформації у більшому обсязі, чим традиційні джерела інформації; наочно в інтегрованому вигляді включати не лише текст, графіку, схеми, а також звук, анімацію, відео тощо; відбирати види інформації в тій послідовності, яка відповідає логіці пізнання та рівню сприйняття конкретного контингенту здобувачів вищої освіти. Розвиток та впровадження мультимедійних технологій дає широку можливість для винаходу нових методик в організації освітнього процесу у системі вищої освіти, тим самим підвищуючи його якість та ефективність.

Перспективами подальших наукових пошуків може бути проблема просктування та створення мультимедійних навчально-методичних комплексів для професійної підготовки майбутніх фахівців окремих галузей.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Басюк Т.М. Методи та засоби мультимедійних інформаційних систем Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2015. 428с.
2. Інформатика: Компютерна техніка. Комп'ютерні технології: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Академія, 2002. 704 с.
3. Концепція впровадження медіа освіти в Україні [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.ispp.org.ua/news_44.htm.

4. Короткий тлумачний словник з інформатики та інформаційних систем для економістів. Укл. Л. С. Козловська, Н. М. Поліщук. К.Видавництво КНЕУ. 2004. 60 с.

5. Кравцова Л. В. Мультимедіа технології в системі дистанційної освіти. Інформатизація освіти України: стан, проблеми, перспективи: міжнар. наук.-практ. конф.: тези доп. Херсон. 2001. С. 55–57

6. Пінчук О. П. Проблема визначення мультимедіа в освіті: технологічний аспект. *Нові технології навчання: наук.-метод. зб. К.* 2007. № 46. С. 55–58.

7. Синиця М. О. Використання мультимедійних технологій у навчальному процесі ВНЗ як засіб формування педагогічних знань: монографія. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 418-438

8. Bartsch R.A., Cobern K.M. Effectiveness of PowerPoint presentations in lectures. *Computers & Education*. 2003. No. 41. P. 77–86.

9. Erdemir N. The Effect of PowerPoint and Traditional Lectures on Students' Achievement in Physics. *Journal of Turkish Science Education*. 2011. No. 8. P. 176–189.

10. Nouri H., Shahid A. The effect of PowerPoint presentations on student learning and attitudes. *Global Perspectives on Accounting Education*. 2005. No. 2. P. 53–73.

REFERENCES

1. Basiuk, T.M. (2015). Metody ta zasoby multymediinykh informatsiinykh system [Methods and means of multimedia information systems]. Navchalnyi posibnyk. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki. 428 s. [in Ukrainian]
2. Informatyka: Kompiuterna tekhnika. Kompiuterni tekhnologii (2002) [Informatyka: Computer technology. Computer technologies]: pidruchnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. K. Akademiia. 704 s. [in Ukrainian]
3. Kontsepsiia vprovadzhennia media osvity v Ukraini [Concept of introduction of media education in Ukraine]. URL: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm. [in Ukrainian]
4. Korotkyi tлумachnyi slovnyk z informatyky ta informatsiinykh system dlia ekonomistiv (2004). [A short explanatory dictionary of informatics and information systems for economists]. Ukl. L. S. Kozlovska, N. M. Polishchuk. K. Vydavnytstvo KNEU. 60 s. [in Ukrainian]
5. Kravtsova, L. V. (2001). Multymedia tekhnologii v systemi dystantsiinoi osvity. Informatyziatsiia osvity Ukrainy [Multimedia technologies in the remote education system. Informatization of education in Ukraine]: stan, problemy, perspektyvy: mizhnar. nauk.-prakt. konf.: tezy dop. Kherson. S. 55–57. [in Ukrainian]
6. Pinchuk, O. P. (2007). Problema vyznachennia multymedia v osviti: tekhnolohichnyi aspekt [The problem of defining multimedia in education: technological aspect]. Novi tekhnologii navchannia: nauk.-metod. zb. K.. № 46. S. 55–58. [in Ukrainian]
7. Synytsia, M. O. (2014). Vykorystannia multymediinykh tekhnologii u navchalnomu protsesi VNZ yak zasib formuvannia pedahohichnykh znan [The use of multimedia technologies in the educational process of universities as a means of forming pedagogical knowledge]: monohrafiia. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU im. I. Franka. S. 418-438 [in Ukrainian]
8. Bartsch, R.A., Cobern, K.M. (2003). Effectiveness of PowerPoint presentations in lectures. *Computers & Education*. No. 41. P. 77–86.
9. Erdemir, N. (2011). The Effect of PowerPoint and Traditional Lectures on Students' Achievement in Physics. *Journal of Turkish Science Education*. No. 8. P. 176–189.
10. Nouri, H., Shahid, A. (2005). The effect of PowerPoint presentations on student learning and attitudes. *Global Perspectives on Accounting Education*. No. 2. P. 53–73.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

ТОМАШЕВСЬКА Ірина Петрівна – кандидат педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Наукові інтереси: акмеологічні інваріанти майбутнього фахівця педагогічної освіти в контексті

модернізації освітнього простору; педагогічна аксіологія; проблеми освітнього менеджменту.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

TOMASHEVS'KA Iryna Petrivna – Candidate of Pedagogical Sciences, Professor, professor of department of general pedagogy and preschool education, Faculty of

pedagogical education and social work, Lesya Ukrainka Volyn National University.

Scientific interests: acmeological invariants of the future specialist in pedagogical education in the context of the modernization of the educational space; pedagogical axiology; problems of educational management.

Стаття надійшла до редакції 12.10.2022 р.

УДК 1.37.091

DOI: 10.36550/2415-7988-2022-1-207-327-330

ТУРЯНИЦЯ Василь Васильович –

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри загальної педагогіки і педагогіки вищої школи

ДЗВО «Ужгородський національний університет»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0516-6379>

e-mail: vasyl.turianytsia@uzhnu.edu.ua

КАТЕГОРІЯ ОСВІТИ ЯК КАТЕГОРІЯ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ ТА СУСПІЛЬНОГО БУТТЯ

Аналіз сучасного стану освіти, її функцій в умовах глобалізаційних процесів та трансформацій, що відбуваються в XXI столітті на міждержавних рівнях взагалі і всередині самих держав дають підстави стверджувати про нове розуміння суті освіти як інтегральної категорії та її функцій в плані формування креативної особистості, її життєдіяльності, розвитку суспільства і держави, подальшого вдосконалення міждержавних відносин, людської цивілізації.

Аналізуючи дану проблему автор дослідження стверджує що освіта – наріжний камінь у фундаменті життєдіяльності людини, суспільства, держави, людської цивілізації, тобто нашого буття. Сьогодні вона вирішує нагальну проблему – збереження людської цивілізації.

Розкрито сучасне розуміння ролі та функцій освіти через призму трансформацій в умовах глобалізаційних процесів та закріплення даної категорії в законодавстві України як категорії життєдіяльності людини, суспільного буття.

Усвідомити реальність стану реформ вітчизняної освіти та її завдань на всеукраїнському рівні сьогодні – це водночас і велика проблема, і життява необхідність ще більша проблема – практична реалізація суті освіти.

До цього всього долучається і головна проблема – розуміння сутності освіти, як доцентрової сили, її функцій для цивілізаційного розвитку людства на рівні суб'єктів освітнього процесу, батьків та особливо на рівні державної політики в галузі освіти, не лише приймаючи відповідне законодавство, а й усвідомити відповідальність за вчинені дії, за його ефективну реалізацію, створюючи й матеріально-технічну базу та умови для педагогів, підвищення авторитету професії педагога, його захисту, а також відбору у ЗВО і підготовки вчителів з кращих випускників шкіл. Тут наявний броунівський рух.

Проблема нового розуміння суті і функцій освіти в наш час хоча й архіважлива, але на різних рівнях не до кінця усвідомлена і не стала переконанням її значення. Тому при розгляді педагогічної категорії освіти як інтегрованої категорії, категорії життєдіяльності людини і суспільного буття виникає багато дотичних проблем котрі системо і в комплексі повинні вирішуватися. При цьому не треба забувати теоретико-методологічні засади дотичних наук до освіти, суспільства, держави, прав людини як найбільшої цінності.

Ключові слова: освіта, категорія, дефініція, методологія освіти, законодавство України, трансформації, глобалізаційні процеси, сучасні підходи.

TURYANITSA Vasyl Vasyliovych –

Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department

of General Pedagogy and Higher School Pedagogy

DZVO "Uzhhorod National University"

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0516-6379>

e-mail: vasyl.turianytsia@uzhnu.edu.ua

CATEGORY OF EDUCATION AS A CATEGORY OF HUMAN LIFE AND SOCIAL BEING

Analysis of the current state of education, its functions in the conditions of globalization processes and transformations taking place in the 21st century at the international level in general and within the states themselves give grounds for asserting a new understanding of the essence of education as an integral category and its functions in terms of the formation of a creative personality, its life activities, development of society and the state, further improvement of interstate relations, human civilization.

Analyzing this problem, the author of the study claims that education is a cornerstone in the foundation of human activity, society, state, human civilization, that is, our existence. Today, it solves an urgent problem - the preservation of human civilization.

The modern understanding of the role and functions of education is revealed through the prism of transformations in the conditions of globalization processes and the consolidation of this category in the legislation of Ukraine as a category of human life, social existence.

Reforms and other tasks at the all-Ukrainian level today is both a big problem and a vital necessity, an even bigger problem - the practical implementation of education.

Added to all this is the main problem - understanding the essence of education as a centripetal force, its functions for the civilizational development of humanity at the level of subjects of the educational process, parents, and especially at the level of state policy in the field of education, not only by adopting the relevant legislation, but also to realize responsibility for the actions taken, for its effective implementation,